

הביאני הדרין

גליון 221

מדן המשגיח שליט"א

עיקרה של ישיבה - דברים שבלב נינהו

לרגל יום הירצוייט האחד-עשר שחל בשב"ק - שיחה מרוממת במהותה של ישיבה, שנאמרה בסיום השנה להסתלקות מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוקללה"ה מתוך הספר החדש 'ועדים כללים' ממרן המשגיח, המחולק בימים אלו עבור משתתפי פרויקט 'המטכילים יזהירו' - מגבית פורים תשפ"ב

שנולד עמודו של עולם והוא אברהם אבינו וכו', התחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוה-אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד, והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא וכו', וכיון שהיו העם מתקבצין אליו ושואלין לו על דבריו, היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירוהו לדרך האמת, עד שנתקבצו אליו אלפים ורבות, והם אנשי בית אברהם, ושתל בלבם העיקר הגדול הזה, וחבר בו ספרים, והודיעו ליצחק בנו, וישב יצחק מלמד ומחזיר, ויצחק הודיע ליעקב, ומינהו ללמד, וישב מלמד ומחזיק כל הנלוים אליו. ויעקב אבינו למד בניו כולם, והבדיל לוי ומינהו ראש, והושיבו בישיבה ללמד דרך ד' ולשמור מצות אברהם, וצוה את בניו שלא יפסיקו מבני לוי ממונה אחר ממונה כדי שלא תשכח הלמוד, והיה הדבר הולך ומתגבר בבני יעקב ובנלוים עליהם ונעשית בעולם אומה שהיא יודעת את ד', עד שארכו הימים לישראל במצרים וכו', חוץ משבט לוי שעמד במצות אבות, ומעולם לא עבד שבט לוי עבודת כוכבים. וכמעט קט היה העיקר ששתל אברהם נעקר, וחזרו בני יעקב לטעות העולם ותעייתם, ומאבת ד' אותנו ומשמרו את השבועה לאברהם אבינו עשה משה רבינו רבן של כל הנביאים ושלו, כיון שנתנבא משה רבינו ובחר ד' ישראל לנחלה הכתירן במצות והודיעם דרך עבודתו, וכו', עכ"ל.

ואפי' שניתנה תורה במעמד הנשגב - מעמד הר סיני, והיה מקום לחשוב כי מעתה ואילך אין שייכות וקשר לעבר, העמיד לן הרמב"ם כי המהות והמושג 'ישיבה' קיים והועמד בישראל עוד מימות האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב, היחס של מסירת התורה בישראל קיים כבר מימות

הזאת של ישיבה, היא צורה עדינה ועמוקה שצריכה שמירה מעולה, שימור על שימור, שמירה שלא תיפגם צורתה בכל זוויותיה, ורק ע"י צורת שמירה זו בעיניים פקוחות, אזי תיווצר ותישמר המהות של ישיבה.

המושג 'ישיבה' בכלל ישראל הוא עתיק יומין, וכפי שהביאו לנו הז"ל בגמ' במסכת יומא

(דף כח:), "אמר רבי חמא ברבי חנינא מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם, היו במצרים ישיבה עמהם שנאמר 'לך ואספת את זקני ישראל' (שמות ג, טז), היו במדבר ישיבה עמהם שנאמר 'אספה לי שבעים איש מזקני ישראל' (במדבר יא, טז), אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה היה שנאמר 'ואברהם זקן בא בימים' (בראשית כד, א), יצחק אבינו זקן ויושב בישיבה היה שנאמר 'ויהי כי זקן יצחק' (שם כז, א), יעקב אבינו זקן ויושב בישיבה היה שנאמר 'ועיני ישראל כבדו מזקן' (שם מח, י), וכו', עיי"ש.

וכך המשיכה ה'ישיבה' מיעקב אבינו ע"ה ללוי, ומלוי לקהת, ומקהת לעמרם, ומעמרם לאהרן, וכפי שהביא הרמב"ם (פ"א מע"ז), וז"ל, "עד

אנו עומדים כעת בליל שבת קודש כ"ו בסיון ה'תשע"ב, יום השנה הראשון להסתלקותו של הרה"ק רבי מיכל יהודה זכר צדיק וקדוש לברכה לחיי העולם הבא.

עד לפני שנה כשהוא היה עמנו בחיי חיותו, ראינו לנגד עינינו את האחריות העצומה שפעמה בקרבו, את הרוח החיה שהיתה עמו במסירת התורה בטהרה, הדאגה והחרדה להעמיד את צורת וצביון הישיבות הקדושות בטהרתן, ללא שום פגימה ואפי' כהגירת הציפורן, והיה כמעתיק השמועה כפי שקיבל במסורה מפי רבותיו, להעביר לדורות הבאים את מתכונת צורת מהות 'ישיבה' בכלל ישראל ללא שום שינוי.

וכפי שהיה ניכר מאד אצל ההתבטלות כלפי רבותיו ותורתם כפי שהיה שגור על לשונו - מרגלא בפומיה דרבי - הרה"ק רבי שלמה היימן, הרה"ק רבי לייב חסמן, והרה"ק רבי איסר זלמן מלצר, זכר צדיקים קדושים לברכה. והוא גם קיבל הרבה ממרן החזו"א זי"ע,

[אך כידוע רבי מיכל יהודה לא העיז להחשיב את עצמו 'תלמיד' החזו"א, כפי שראו בהקדמת ספרו, שבתחילה כתב שהוא היה תלמיד של החזו"א, ולבסוף מחק את זה...]

בכל הדרכותיו והנהגותיו תמיד הוא הקרין והעמיד לתלמידים בישיבה על המחויבות לשמור על הצורה של הישיבה כפי קבלנו מרבותינו. שהכל יהיה מתוך המסגרת של הישיבה כצורתה, וראו תדיר אצלו את החשיבות של המשכיות התורה במתכונתה מדור אבות לדור בנים ובניהם.

המהות של המושג 'ישיבה', זה לא במושגי החומר, שיש קבוצה של לומדים, שלומדים יחד באיזה בית מדרש או בית כנסת - אלא המהות של ישיבה, זו הצורה שבו היא בנויה ומעוצבת!!! הצורה

אברהם יצחק ויעקב, והכל בהמשכיות אחת ברצף, מאב לבנו, ומרב לתלמידו, באותה הצורה ובאותה המתכונת, בלא לשנות מאומה, בלא לפגום ח"ו בצורה המקורית והייחודית של המושג 'ישיבה'.

בספר 'זכרון יהודה' שיוצא לאור לעילוי נשמתו, באחד ממאמרי הזיכרון על הגרמ"ל זצוקלה"ה, מובא כי בהספדו של מרן הגרא"מ שך זצוקלה"ה ככלות ימי האבל על הגאב"ד דפוניבז' זצוקלה"ה אמר, כי יאמר נקודה, ואפשר כי לא יבינו, כי גדולת הרב היתה הזכות להעברת התורה לדורות בלא שינוי ואפי' לא כקוצו של יו"ד משנתנה תורה בסיני, וביאור דבריו, כי הוא יסד את הישיבות בצורתן הפנימית הטהורה בה ניתנה התורה מדור העבר לדור העתיד.

הגאון רבי לייב מאלין זצ"ל, כתב הקדמה לקובץ תורני בשם 'תבונה' שבו התפרסמו דברי תורה מאת תופסי התורה, רבותינו מעמידי עולם, הסבא מקלם, ורבי ירוחם ממיר, ומתלמידי ישיבת 'מיר', (אשר הוגלתה ממקומה בפולין למזרח הרחוק, והגיעו לארץ ישראל וליבשת ארה"ב), ובתוך דבריו מבאר ומפרש את מהותה וצורתה של 'ישיבה', [מסופר שכאשר ראה מרן הגרי"ז זי"ע את המאמר התפעל מאד מהדברים, ואמר, שהוא לא האמין שיש בדור זה אדם שיכול לכתוב מאמר כ"כ טוב]. ומשתמש במשל וסגנון נפלא, כמו שבהלכות בתי התפילין צריך שיהיה 'ריבוע' מדויק, כך לישיבה יש צורה מדויקת. דהיינו, גם אם העור יעובד לשמו, ויכתבו את הפרשיות על קלף מהודר ביותר, ובדיו מהודר, בקולמוס נאה, וכיוצ"ב, וכן הבתים ייעשו בכל הכוונה הרצויה, אבל לבסוף יש בעיה

בריבוע, והרי ההלכה למשה מסיני אמרה כי על בתי התפילין להיות 'ריבוע' - התפילין פסולות. אע"פ שלכאורה הריבוע הוא רק דבר חיצוני בעיצוב של התפילין, ולא התפילין בעצמם, שזהו הפרשיות והכתוב בהם, ובהם הרי הכל מהודר בתכלית ההידור, ובכל פרטי ההלכות, אעפ"כ רואים כי התפילין צריכים להיות ריבוע בדיוק עד מלא עובי הציפורן, כפי שפסק המשנ"ב, ובלא זה התפילין פסולות, אם הוא יניח אותם במזיד הוא ייחשב לקרקפתא דלא מנח תפילין ח"ו. זאת אומרת, שצורת הריבוע של התפילין - שלכאורה היא רק צורה חיצונית - גם היא קובעת את כשרותן של התפילין.

וממנו ניקח לעבוד את השם, ישנו חלק הנצרך ומוכרח בשביל להעמיד 'ישיבה', **הצורה של הישיבה - זו עצם עצמותה של הישיבה**, ואם יש איזה שהוא פגימה וחספוס בהעמדת צורת

הישיבה - היא פסולה.*

רק ע"י ה'צורה' המובהקת של 'ישיבה', רק כך אפשר ליצור את המצב של המשכיות התורה מדור לדור - ממעמד הר סיני ומימות אברהם אבינו, תמיד אותה הצורה הפנימית עוברת מדור לדור. וכאן צריך לידע את שורשם ויסודם של הדברים. המשכיות התורה היא לא רק במה שאדם לומד אצל רב ושומע ממנו איך הוא לומד את הסוגיא, המשכיות התורה שיש בישיבה זה לא רק מפה אל פה! הצורה היא רק **מלב אל לב!!!** - על ידי לבבות פתוחים של התלמידים שבאים לקבל את פעימות ליבם הטהור של רבותיהם! זו הקליטה שנצרכת בין הרב והתלמיד! בודאי שגם האוזניים שמעו את הקול של הרב, אך זה לא מספיק, צריך שיהיה פה את הלב שעומד מאחורי זה - ושהלב יספוג את זה! ובשביל זה צריך להפוך את הלב לבר קליטה שיוכל לקלוט את הרגשות של הרב'ה שלו! וע"י שהוא מפעיל את התחושות שלו לקלוט כמו שצריך, עי"ז

הוא מקבל את היחס הנכון לכל אורחות החיים שלו, ולזה נצרך **הלב!**

וכמו שמוצאים כבר בחזו"א באגרת לשר נכרי (קובץ אגרות סוף ח"ב) שכותב שם שהסיבה שכל החוקרים החיצוניים שניסו לחקור אודות התורה לא השיגו את מטרתם, כי לא שייך לקלוט את התורה מאחר שבתורה יש דבר שנקרא **נשמת** התורה" והוא הדין במושג העדין 'ישיבה', את הרגשות הפנימיים האלו צריך התלמיד לקלוט נכון מהרב'ה שלו.

וזה מה שתמיד ראו בר' מיכל יהודה, ללמוד סוגיא זה לא רק ללמוד את הגמרא רש"י תוס', ראשונים ואחרונים, אלא ללמוד עם הלב - עם אותו הלב שבו הוא קלט את תורתם וליבם של רבותינו, עם זה הוא המשיך הלאה את תורתו לתלמידיו באותה צורה - **ובאותו הלב!**

"ישיבה" זו מהות, והמהות הזו היא מהות פנימית עדינה מאד, ובשביל זה צריך את הלב,

ישיבה זה לא קיבוץ לומדים שלומדים באיזה בית כנסת ביחד... הישיבה נוצרת ע"י ריכוז הלבבות - שכולם מרכזים את הלבבות לקלוט את הרב שממנו הם לומדים, זו המהות של ישיבה וזו הצורה!

המהות הזו אמורה לחזור באדם, להיקלט ולהיספג בו, באופן שכל החיים שלו יהיו מתוך הישיבה! במשך כל היממה, אם זה בבין הסדרים, בלילה, ביום שישי, או במוצ"ש... וגם בבין הזמנים, תמיד צריך להיות ולהקריין את הלב של הישיבה, בכל פרט מפרטי החיים - מה האדם חושב, מה הוא מסתקרן, מה מעניין אותו... הכל זה מתוך המהות המרוממת הזאת של ה'ישיב'ע בחוריות' שבה הוא חי!

כשחיים 'חיי ישיבה' אי אפשר להיות ב'מה בכך"... למה לא לעשות כך... או כך... הכל צריך להיעשות מתוך, ובגלל הלב של הישיבה ומתוך שימת לב! ישיבה, זה לא רק מציאות או עובדא קיימת, אלא ג"כ "רוח", כל רוח הדברים של האדם מתחברים למהות של הישיבה! ולכן ה'ישיב'ע בחוריות' אמורה לבא לידי ביטוי בכל הילוכי ופרטי החיים, זה נהפך ל"צורה" **באדם בעצמו!**

וכמו שנפסק כי פעמים צריך למסור נפש על "ערקתא דמסאני" כך בודאי שכלפי מושג 'ישיבה' איכא ואיכא לדקדק על "ערקתא דמסאנא".

בשביל המשכיות התורה מדור לדור חייב להיות שהישיבה תשמר כצורתה המקורית! את מה שקיבלנו מהדור הקודם את זה אנחנו ממשיכים הלאה!

מסופר שבתקופה שיישיבת מיר היו בשנחאי, התעורר פעם נידון, אם לנסוע למקום אחר, או להשאר שם - לחכות עוד תקופת זמן, והמשגיח ר' חצק'ל הוא היה שם בעל ההנהגה [ר' חצק'ל הרי היה עמוד גדול בהעמדת עמוד התורה של היום! הן מה שיודעים והן מה שלא ידוע...] והמשגיח ז"ל היה בדעה שצריך להשאר, אך בישיבה עצמה זה עדין נשאר נושא גדול בין הבחורים אם לנסוע או להשאר.

ר' חצק'ל מסר שיחה בישיבה ואמר **שאפי' אם ישארו איתו רק חמש עשרה בחורים!** [היו שם מאות בחורים!...] **בכל זאת - הם הישיבה!!!** כמובן שבסוף כולם נשארו איתו, אבל עכ"פ הוא העמיד להם שאפילו אם המצב היה כך - שרק חמש עשרה בחורים היו נשארים איתו - רק הם היו הישיבה! כל השאר, יכול להיות שהם ג"כ ימשיכו ללמוד, אבל בכל זאת הם כבר לא ה'ישיבה'!!!

ר' חצק'ל ידע להגיד שרק החמש עשרה האלו שילכו איתו, רק הם יהיו ממוסרי וממשיכי

של הישיבה שחקוקה בעצמותו. צריך להיות עירני על כך, אין בין-גן-עדן לגיהנום אלא כחוט השערה בלבד... צריך להיות בעירנות תמידית ומוחלטת, ח"ו לא לעבור את חוט השערה הזה, בלא שימת לב...

המהות הזו של ישיבה בכלל ישראל, זה מושג מרומם ומקודש מאד, וכמו שבהלכות טומאה וטהרה יש דרגות, כך המושג ישיבה בישראל זו הדרגה הגבוהה ביותר של קדושה, ישיבה זה קודש קדשים! כפי שכתב הרמב"ם בלשונו הזהב, (שלהי הלכות שמיטה ויובל), "ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ד' לשרתו ולעובדו לדעה את ד' והלך ישר כמו שעשהו האלקים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קדש קדשים, ויהיה ד' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים, ויזכה לו בעה"ז דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללוים, הרי דוד ע"ה אומר ד' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי". עכ"ל.

מצינו בחז"ל שגזרו על רביעי בקודש שהוא טמא, ותרומה נפסלת אפילו בהיסח הדעת, ישיבה זה גבוה מעל גבוה, וח"ו זה יכול להיפסל בהיסח הדעת, צריך שכל הזמן הלב יהיה עירני, וזה ה'ועשו סייג לתורה' מלמדינו, לעשות חיזוקים ששום דבר מבחוץ לא יוכל לחדור פנימה, שלא תוכל להיפגם צורת הישיבה, ועי"ז נוכל להיות נכון את תחושות הלב, שהתורה זה הדבר המרכזי היחיד שיש לנו בעולם.

יכול להיות ששניים יגדלו יחדיו, באותו חדר האוכל, באותה הפנימיה, באותו בית המדרש, באותו הספסל, ואחד שייך לישיבה, והשני אין לו שום קשר לישיבה... פחד פחדים!!! כי מי שחי בלא שימת לב מתמדת לשמור על צורה של ישיבה, הוא נותן לעצמו את כל האפשרות לשנות חלילה...

כעת אנו עוסקים בפרשיות שמספרות על מסעי בני ישראל בכל הארבעים שנה במדבר, כמה כישלונות עברו על כלל ישראל באותה התקופה, אמנם זה התחיל מהערב רב, אבל כך זה חדר לתוככי המחנה, בפרשת 'בהעלותך' היה זה בקצה המחנה, בפרשת 'שלח' זהו כישלון של כל הכלל בחטא המרגלים, ובפרשת 'קרח' זה כבר פגם של 'נושאי הארון', ללמדך, שבכל רמה ובכל מצב שהאדם נמצא אפשר לשנות, ואח"כ למעוד, וח"ו ליפול. אם חיים בלא שימת לב לשמור ולשמר, לעשות חיזוקים - אזי הכל מתמוטט!

תפקיד בני 'ישיבה' לחיות תמיד את הרמה של חיי הישיבה בכל אורחות החיים, כל דבר שאינו ברמה של חיי ישיבה אי"ז שייך אלינו כלל וכלל, כך נוכל לשמר את עצמינו, "עלה נעלה וירשנו אותה!" (במדבר יג, ל).

עולם, ואחריתה מי ישורנה, כולם עלולים לגדול עם סטייה זו, בלא לדעת להיכן יגיעו... (ואמנם בוודאי שיש אפשרות לחזור בתשובה, אבל הוא כבר העמיד מצב בו האפשרות לשנות היא מצויה ר"ל...)

בשביל לשמר את הצורה הזו, מצינו במשנה באבות (א, א), משה קיבל תורה מסיני וכו', והם מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. עד אותה התקופה היתה הנהגה שורה בישראל, ומוסרי התורה שבע"פ היו גם הם עצמם נביאים, (עי' ברמב"ם בהקדמתו ל'יד החזקה', וז"ל, אף על פי שלא נכתבה תורה שבעל פה למדה משה רבינו כולה בבית דינו וכו', בית דינו של עזרא הם הנקראים אנשי כנסת הגדולה והם חגי זכריה ומלאכי דניאל וחנניה ומישאל ועזריה ונחמיה בן חכליה ומרדכי בלשן וזרובבל והרבה חכמים עמהם תשלום מאה ועשרים זקנים. עכ"ל). וכל כ"ד כתבי הקודש הם הם דברי התורה והנביאים, ובבחינת "זגם בך יאמינו לעולם" (שמות יט, ט), והכל הוא בכלל תורה שבכתב. ואנשי כנסת הגדולה הם היו הדור הראשון בו התורה התחילה להימסר בע"פ, כדאייתא בסדר עולם רבה (פרק ל), "עד כאן היו הנביאים מתנבאים ברוח הקדש, מכאן ואילך, הט אזנך ושמע דברי חכמים".

ומימות אנשי כנסת הגדולה התחילה מסורת התורה שבע"פ מרב לתלמיד ומתלמיד לתלמידו עד עצם היום הזה, "והם אמרו, הווי מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סייג לתורה", ע"כ. ומבאר החסיד יעב"ץ הכוונה ב'ועשו סייג לתורה', דאין הכוונה שצריך לעשות עוד סייגים לתורה, כי ע"ז יש לנו מקרא מפורש לעשות משמרת, ומשמרת למשמרת, אלא הכוונה 'סייג' לעשות 'חיזוק', דהיינו לעשות חיזוק לתורה, והוא המשך דברי המשנה, 'והעמידו תלמידים הרבה', שבשביל לקיים את ה'העמידו תלמידים הרבה', צריך שיהיה 'ועשו סייג לתורה'.

בישיבה יש כוח לחזק את התורה, וזה ע"י הגדרים והסייגים שאנו גודרים את עצמינו מכל הרוחות שמבחוץ, שמאיימים לפרוץ פנימה.

המהות של ישיבה, זה לא גמרות פתוחות, ורמבמ"ם מודפסים... רק לכבות פנימיים ועירניים של הישיבה, הם יוכלו לקבוע ולשמר את צורתה של הישיבה.

במשך כל הדורות הקב"ה שימר בישראל את ה'לב' הפועם, שבו מתקיימת המשכיות התורה בישראל, וכ"ז מתוך החיזוקים שאנו עושים לשמור ולשמר את עצמינו שלא נפגום בעצמינו, לבל יכנס שום דבר מבחוץ, "סובבנו יבוננהו יצרנו כאישון עינו" (דברים לב, י), "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל" (תהילים קכא, ד), "כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף" (דברים לב, יא), בכזו התייחסות הקב"ה שמר עלינו בכל הדורות.

ובוודאי שכל יחיד ויחיד חייב שתהיה לו את השמירה הזו, שהוא מצינו יחיה תמיד בשימת לב שהוא לא יפגום בצורה האישית שלו את הדמות

התורה!!! השאר ג"כ, יתכן שהם היו ממשיכים ללמוד ויהיו תלמידי חכמים, אך הם כבר לא יוכלו להיות מוסרי התורה! ר' חצק'ל ידע להבחין מה היא סטייה קלה מהמסלול של הישיבה, סטייה כזו כבר מוציאה את הבחור מלהיות במסגרת של הישיבה!

א"כ אתה יכול לבא ולהביע בזה דעה?! וכי אתה יודע איך ריבוע תפילין של ישיבה נראה?!... האם פעם למדת את הסוגיות האלו שאתה כבר יכול להגיד את הדינים העולים?!... תן למי שכבר עוסק בסוגיא שמונים שנה, שהוא יגיד לך איך זה נראה!!!

בתוך דברי ההספד על מו"ר ראש הישיבה הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, סיפר רבי יהודה עדס שליט"א, כי פעם אחת כשהיתה שמחה בישיבתו היו צריכים לשנות מקצת מסדרי הישיבה, הגר"ש שהוזמן לשמחה זו, היה תמה מאד ומזועזע מההו"א לשנות מסדרה של ישיבה, הרי זו אחריות עצומה, וצריך לעמוד על המשמר בכל מצב שיהיה - שהישיבה תמשיך כצורתה. (אמנם בשעת מעשה הגר"ש לא העיר בדבר, רק לאחמ"כ הביע את צערו).

גם כשגדלים ומקימים בתים בישראל - נאמנים לה' ולתורתו, ולומדים במקומות נוספים, אפשר להמשיך לשמור ולחוש שנשארים בתוך הישיבה. [גם החזו"א למד לעצמו, והיה לזה הבחינה של לימוד בישיבה, דוק]. כי לאחר שרוכשים את ה'לב' בצורה הנכונה של המשכיות התורה מרב לתלמידו, אם ממשיכים את ה'לב' הזה, עם הרמה של העמל והשקיעות בלימוד התורה, שזה המשך של הצורה הנכונה של תורה בישראל, אזי בכל מקום אדם ממשיך להיות בתוך המסגרת של הישיבה.

שמעתי מעשה שהיה עם הגר"ב סודצקין, בתקופת מלחמת העולם השנייה, בזמן בו בני הישיבות נדדו ממקום למקום והתפזרו על פני כל הארץ, ותלמידי ישיבת טלז בתוכם. הגר"ב הצליח להשיג ויזה לגלות לארה"ב, וכשבא להיפרד מאת חמיו ראש הישיבה הגאון רבי אברהם יצחק בלוך זצ"ל, אמר לו חמיו בזה הלשון, כעת הנני ממנה אותך להיות ראש הישיבה, מעכשיו אתה ראש ישיבה, ולכל מקום שתבוא תפתח ישיבה, ומאז שקיבל מאת חמיו תפקיד זה - אף על פי שהי' במצב של בריחה, ולכאורה בודד בעולם באנדרלמוסיה מוחלטת - היה מקפיד על סדר יומו כתלמיד ישיבה לכל דבר וענין, להתפלל בשעת התפילה, וסדריו כפי סדרי הישיבות, וסדר מוסר בזמן המיועד לכך... מאז הוא חי חיי ישיבה!!!

אך לגודל מהותה של הישיבה, לעצב את כל חיי תלמידיה, כך גם גדולה המחויבות להישמר מכל סטייה במהות של הישיבה, כל סטייה במהות זו - הרי זו פגיעה ופגימה בו ובזרעו אחריו לדורות

הגאון רבי מרדכי גוטסגזדה שליט"א

האם מותר להשהות טבל בלי לתקנו?

" כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן..." (פרשת השבוע)

חשש תקלה

אין משהין את הטבל בלי לתקנו אלא עד זמן הביעור, עי' ברמב"ם (פ"א ממעשר שני) ובשו"ע (יורה דעה ס"ו שלא סעי' קמה), [דבהגיע זמן הביעור מחוייב לתקן וליתן הכל, - ואפילו מטבל שאין בדעתו לאוכלו כלל, עי' להלן, עי' דר"א פ"ב מתרומות ציון ג].

ומ"מ אין ראוי להשהות טבל כלל, שמא יבואו בו לידי תקלה. ובמור וקציעה (או"ח ס"ו רסא) הוכיח דחייב לעשר מיד - כדי שלא לבוא לידי תקלה - מהא דאיתא (בפסחים ט"ע"א) 'חזקה על חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן', [והו"ד בספר תורת הארץ (פ"ב אות ד) וע"ש עוד]. וכן היה מרן החזו"א מזהיר על כך (דר"א פ"י ממעשר ס"ק כב וציון מ'). [ובעמודי אור (ס"ד אות ד) כ' דאין ראייה מההיא דפסחים, עפ"י מ"ש התוס' (ב"מ יא ע"א) דחזקה זו לא איירי בכל גוונא ע"ש (עי' משפטי ארץ פ"ב ס"יא)].

ואם ממתין מלהפריש (משום הפסד - כגון קופסאות שימורים שאם יפתח כדי להקנס, יתקלקלו) יתן בהם סימן, כדי שלא יבואו לידי תקלה. (משפטי ארץ, וע"ע דר"א שם ציון מ).

*

קריאת קודש ממרן המשגיח שליט"א

למען מושפ' הגאון רבי יצחק יעקב אבלסון זצוק"ל

שבנו - תלמיד הישיבה מותחתן בס"ד בשבועות הקרובים

ניתן לתרומה בקופת חפדי שלום 240-230-1800, קרן מס' 2080

ולהסוב' דמצות ההפרשה הוי מצוה חיובית (וכדלהלן), א"כ הרי איכא ביה גם משום 'זריזין מקדימין', [ו'שהויי מצוה לא משהינן']. וע"ש במור וקציעה.

"בל תאחר"

והתוס' (ראש השנה ד' ע"א) נסתפקו אם עובר ב'בל תאחר' בטבל אף קודם הפרשה, [בג' רגלים, וברגל א' עובר בעשה]. (וע"ש במשפטי ארץ הע' כט מ"מ בזה).

ומ"מ אפשר דבספק טבל - דאינו חייב בנתינת המתנות - יש להקל (משפטי ארץ שם), וע"ש עוד, ולענין טבל בזה"ז דהוי דרבנן.

'מצות הפרשה' בטבל שאין בדעתו לאוכלו

נחלקו הפוסקים לענין מצות הפרשה בטבל שאין בדעתו לאוכלו:

דעת הט"ז (י"ד ס"א א ס"ק יז) דאף אם אינו רוצה לאוכלו, חייב להפריש תרו"מ, דהפרשת תרו"מ הוי מצוה חיובית, ואי"ז כמצות שחיטה דהוי רק להכשר האכילה - ואם אינו רוצה לאכול אין עליו מצוה. וכן דעת הטורי אבן (ר"ה ד' ע"א), וכ"ד הגר"א (או"ח ס"ח).

[ויש שדייקו דמלשון הט"ז שכתב דחייב להפריש אף שאין רוצה לאכול מהם 'עדיין', דמשמע דמ"מ אם אינו רוצה לאכול כלל, פטור, עי' בשואל ומשיב (קמא ח"ג ס"ג פג) ובתורת הארץ (ח"א פ"ב ס"ק עח), [ומ"מ אם הגיע שעת הביעור [הפירות קיימים], חייב להפריש וליתן ההפרשות]. ואמנם המנחת חינוך (מצוה רפד אות יב) סתם בזה [זאת התרומה פ"י הע' ה].

ודעת הגרעק"א (ע"ה"ג שם) דגם הפרשת תרו"מ הוי רק 'הכשר אכילה', ואם אינו רוצה לאכול א"צ להפריש, [אא"כ הגיע שעת הביעור, והפירות קיימים, דאז חייב לכו"ע להפריש וליתן ההפרשות וכו']. וכ"כ להוכיח מדברי המגן אברהם (או"ח ס"ח ס"ק ב). [ובביאור הגר"א (שם) חולק ע"ד המג"א]. וכ"ד הפרי חדש (י"ד ס"א א ס"ק לג), והמקנה (רפ"ב דקידושין).

ובדר"א (פ"ב מתרומות ס"ח) כתב בעיקר הנידון דנחלקו בזה ראשונים. וע"ע באבי עזרי (פ"ו ממעשר ה"ב).

*

ואמנם גם לדעת הגרעק"א, דכשאינו רוצה לאוכלו אינו מחוייב, מ"מ אם מפריש שפיר צריך לברך ברכת המצוות, וכמו בשוחט רק כדי להאכיל לעכו"ם או לכלבים - ובדוק את הריאה [דאז ראויה לאכילת ישראל]. (ס' באר חיים סוס"י ב).

דעת החזו"א

והחזו"א (דמא"י ס"ד ס"ק ב) הסכים להלכה עם שיטת הט"ז, דאף אם אינו רוצה לאכול צריך להפריש תרו"מ. והוכיח מהא דבהגיע שעת הביעור, עובר אף בפירות טבל שעדיין לא נתקנו, וחזו"ו דלעולם מחוייב להפריש, דמהיכ"ת לחדש דין חדש של חיוב הפרשה בטבל בהגיע זמן הביעור, וכ"ה בעמק ברכה (עמ' סה). וכן הוכיח החזו"א מד' התוס' (הנ"ל) דעובר בכל תאחר. (ויש שכו' לדחות הראי', והו"ד בס' חיל הארץ פ"ב הע' 22 וע"ש).

אבל כתב, דדוקא אם רוצה ליהנות מהם איזו הנאה, אבל אם שורף את הטבל נפטר ממצות ההפרשה (דר"א פ"ב מתרומות ס"ח). והמנחת חינוך (מצוה רפד, יב) לא חילק בזה - לדעת הט"ז, כנ"ל. (וע"ע בס' זאת התרומה שם).

*

[וע"ע בחזו"א (שם) לדון אם יש לאסור שריפת טבל מדין 'כילוי', ועי' דר"א (פתיחה להלכות טבל ציון כט) בשם עה"ש (ס"ו קד ס"ז) שדעתו לאסור, וע"ש עוד, ועי' בתורת הארץ (פ"ב אות ח), ולענין גזל השבט ועוד (משפטי ארץ פ"ב הע' ח'), ואכהמ"ל].

Logo and contact information for 'Knesset Yitzchok' Hadera, including phone number 0539747 and email 0539747@gmail.com.